

22.10.2007

Dnro 1357/4/07

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman

VIIVÄSTYS ESITUTKINTAPÖYTÄKIRJAN TOIMITTAMISESSA

1

KANTELU

Kantelija arvosteli asiamiehensä laatimassa 18.4.2007 päivätyssä kirjeessä Ikaalisten kihlakunnan poliisiviranomaisten menettelyä esitutkintapöytäkirjan toimittamiseen liittyvässä asiassa.

Kantelija kertoo, että häntä koskeva esitutkintapöytäkirja oli tilattu poliisilta 26.10.2006, mutta hän oli saanut sen vasta 18.4.2007 poliisille 16.4.2007 tehdyn uuden asiakirjatilauksen jälkeen.

Kantelija piti virheellisenä poliisin menettelyä olla millään tavoin reagoimatta sille tehtyyn asiakirjapyyntöön, ennen kuin vasta pyynnön uudistamisen jälkeen.

- - -

3

RATKAISU

Katson Ikaalisten kihlakunnan poliisilaitoksella menetellyn lainvastaisesti siinä, että esitutkintapöytäkirjan toimittaminen kantelijan avustajalle kesti perusteettoman kauan.

Katson myös, että kantelijan asiamiehen poliisilaitokselle 26.10.2006 lähettämää asiakirjapyyntöä ei ollut käsitelty asianmukaisesti.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

3.1

Tapahtumat

Kantelija kertoi, että hänen puolestaan oli tilattu 26.10.2006 häntä koskeva esitutkintapöytäkirja. Esitutkintapöytäkirjaa ei ollut kuitenkaan toimitettu ennen kuin 16.4.2007 tehdyn uudistetun asiakirjapyynnön jälkeen.

Kantelukirjoituksen liitteenä olevan 26.10.2006 päivätyn asiakirjatilauksen mukaan kantelijaa koskeva esitutkintapöytäkirja pyydettiin toimittamaan tilaajalle postitse sen valmistuttua. Asiakirjapyyntö oli toimitettu poliisilaitoksen

palautesähköpostiosoitteeseen ja se oli lähetetty lakiasiantoimistosta päämiehenä toimineen kantelijan puolesta ja lakiasiantoimiston toimesta.

Sittemmin tuloste poliisille lähetetystä sähköpostiviestistä oli 16.4.2007 toimitettu uudelleen Ikaalisten kihlakunnan poliisilaitokselle faksilla. Uudistetussa asiakirjapyyntössä oli huomautettu, ettei alun perin 26.10.2006 pyydettyä esitutkintapöytäkirjaa ollut vielä toimitettu. Esitutkintapöytäkirja oli toimitettu tilaajana toimineelle lakiasiantoimistolle 18.4.2007. Esitutkinta oli päätetty 4.12.2006.

3.2

Oikeusohjeet

Suomen perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (jäljempänä julkisuuslaki) 11 §:n 1 momentin mukaan hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee (asianosainen), on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Lainkohdan 2 momentin 2 kohdan mukaan asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta esitutkinnassa ja poliisitutkinnassa esitettyyn tai laadittuun asiakirjaan ennen tutkinnan lopettamista, jos tiedon antamisesta aiheutuisi haittaa asian selvittämiseksi.

Julkisuuslain 14 §:n mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on. Jos viranomainen kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on ilmoitettava kieltäytymisensä syy ja annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi. Säännöksen 4 momentin mukaan asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

3.3

Saatu selvitys

Ikaalisten kihlakunnan poliisilaitoksen selvityksen ja lausunnon antanut komisario kertoo selvityksessään, että asiakirjapyyntöt toimitetaan poliisilaitoksessa kyseessä olevan asian tutkijalle esitutkinnan ollessa kesken ja esitutkinnan valmistuttua tutkintasihteerille, joka lähettää asiakirjakopiot

tilausten mukaisesti. Selvityksen mukaan poliisilaitoksella ei ole pystytty selvittämään, mihin 26.10.2006 ennen esitutkintapöytäkirjan valmistumista poliisilaitokselle sähköpostitse osoitettu esitutkintapöytäkirjatilauksella oli jo utunut.

Sinänsä poliisilaitos katsoo, että asiassa on menetelty lainmukaisesti käsiteltäessä 16.4.2007 osoitettua asiakirjapyyntöä, sekä 26.2.2007 tehdyn esitutkintapöytäkirjan toisen toimittamisen yhteydessä (tällöin esitutkinta-aineisto oli toimitettu kantelijan avustajaksi määrätulle asianajajalle, joka ei edustanut kantelun laatintua lakiasiaintoimistoa).

Koska Ikaalisten kihlakunnan poliisilaitoksella ei ollut pystytty selvittämään sille 26.10.2006 osoitetun viestin kohtaloa, asiassa on lisäselvityksen saamiseksi pyydetty Poliisin tietohallintokeskusta selvittämään, oliko poliisilaitoksen sähköpostiosoitteeseen lähetetty asiakirjatilauksen sisältävä viesti ylipäättään saapunut perille poliisilaitokselle. Poliisin tietohallintokeskuksen lausunnon mukaan poliisin sähköpostijärjestelmän lokitietojen mukaan viesti oli saapunut Ikaalisten kihlakunnan poliisilaitoksen sähköpostilaatikkoon.

3.4

Kannanotto

Julkisuuslain säännösten mukaan asianosaisella on oikeus saada pyynnöstään haltuunsa esitutkintapöytäkirja tutkinnan valmistumisen jälkeen ja asiakirja on toimitettava hänelle lain edellyttämin tavoin viivytyksettä – viimeistään julkisuuslain 14 §:n 4 momentista ilmenevien määräaikojen puitteissa.

Asiassa on kyse siitä, onko 26.10.2006 poliisille sähköpostitse osoitetun asiakirjapyyntöä johdosta asiakirjan toimittamisessa menetelty säännösten edellyttämällä tavalla.

Näkemykseni mukaan kantelijan avustajan 26.10.2006 päivämäärä asiakirjapyyntö on ollut kysymyksessä pyyntö, jonka kohteena ollut yksilöityä valmista esitutkintapöytäkirjaa ei pyynnön tekemisen hetkellä vielä ollut olemassa, eikä pyynnössä edes haluttu saada asiakirjaa ennen tutkinnan lopettamista, joten asiakirjapyyntöä voitaneen tarkastella ns. ennakkotilauksena tai -pyyntönä. Koska julkisuuslain 13 §:n perusteluiden mukaan tietojensaantia koskevan pyynnön kohteena voi olla sellainenkin asiakirja, jota pyynnön tekemisen hetkellä ei vielä ole olemassa mutta joka syntyy viranomaisen tavanomaisen toiminnan tuloksena (ks. HE 30/1998 vp, s. 70), on mielestäni selvää, että myös puheena olevan kaltainen ennakkotilaus on sinänsä mahdollinen. Koska ennakkotilauksesta asiakirjan valmistumiseen tai julkiseksi tuloon voi kulua pitkäkin aika, viranomaisen tulee julkisuuslain 18 §:ssä säädettyyn hyvään tiedonhallintatapaan perustuen huolehtia myös tämänkaltaisten pyyntöjen asianmukaisesta käsittelystä.

Edellä todetun perusteella katson, että julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukainen määräaika asiakirjaa koskevan pyynnön käsittelylle ei ole ollut laskettavissa ennen kuin esitutkintapöytäkirjan valmistuttua, eli 4.12.2006 alkaen, jolloin esitutkinta päätettiin. Esitutkintapöytäkirjaa ei kuitenkaan

toimitettu sen valmistuttua pyynnön esittäjälle. Selvityksen mukaan poliisilaitoksella ei kuitenkaan ole saatu selvitetynsi, mihin asiakirjapyyntö oli joutunut.

Katson, että Ikaalisten kihlakunnan poliisilaitoksella on toimittu vastoin julkisuuslain 14 §:n 4 momentin edellyttämää asiakirjan antamista koskevan viivytyksettömän käsittelyn vaatimusta. Pidän ilmitullutta menettelyä myös perustuslaissa turvatuksi asianmukaisen käsittelyn vaatimuksen vastaisena; poliisille osoitettua asiakirjapyyntöä ei ollut käsitelty asiaan kuuluvalla huolellisuudella, koska sen kohtalosta ei sittemmin ollut tietoa, vaikka se tiettävästi oli saapunut poliisilaitokselle.

Siltä osin kuin asia koskee 16.4.2007 kantelijan avustajan tekemän uuden asiakirjapyyntöä käsittelyä, ei asiassa näkemykseni mukaan ole tältä osin ilmennyt aihetta epäillä lainvastaista tai virheellistä menettelyä. Selvityksen mukaan poliisi oli toimittanut valmistuneen esitutkintapöytäkirjan viivytyksettä kantelijan avustajalle.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsitykseni asiakirjapyyntöä käsittelyssä tapahtuneen menettelyn virheellisyydestä Ikaalisten kihlakunnan poliisilaitoksen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän Ikaalisten kihlakunnan poliisipäällikölle jäljennöksen tästä päätöksestäni.